

Johannes P. Abrahamowicz OSB

Triduum Paschalne przeżywane z wiarą

Izajasz.pl

MODLITWA KOŚCIOŁA
13

TRIDUUM
PASCHALNE
PRZEŻYWANE
Z WIARĄ

Izajasz.pl

Johannes Paul Abrahamowicz OSB

**TRIDUUM
PASCHALNE
PRZEŻYWANE
Z WIARĄ**

Tłumaczenie
benedyktyni tynieccy

TYNIEC
WYDAWNICTWO BENEDYKTYNÓW

SPIS TREŚCI

Skróty	9
Przed rozpoczęciem.....	11
Gościmy w naszym sercu.....	11
Tęsknota i radość	14
Czerpiąc ze źródła.....	16
Bardziej niż na podstawie własnych wspomnień	17
Post	21
Jest niemal niemożliwe	21
Z taką różnorodnością dobrego jedzenia	25
Sama myśl o konieczności postu	27
Rocznica żyjącego	29
Jak ulewa spada z nieba	31
To Bóg pierwszy.....	31
On jest Panem,	32
On przejmuje inicjatywę.....	33
Celebracja	
Świętego Triduum Paschalnego	35
Trzy dni trwa	35
Miłość, która służy	36
Miłość, która się ofiaruje.....	38
Miłość, która powierza siebie	38
Miłość aż do śmierci	39
Miłość, która sięga dalej niż śmierć	40
Różne szczegółowe aspekty liturgiczne.....	40
Wyznanie wiary	40

Woda święcona.....	41
Krzyż	41
Instrumenty muzyczne i dzwony	42
Najświętszy Sakrament	42
Modlitwa powszechna.....	43
Dwie celebracje eucharystyczne.....	44
Obrzędy wstępne i końcowe.....	45
Baranek paschalny	49
Powinien być wybrany	49
Aby został zabity	50
I spożywany w rodzinie,	52
Pod wieczór.....	53
Nawet jeśli nie ma już ołtarza ani świątyni.....	54
Dobroć Boga	55
Jako całopalenie.....	56
Dla nas, którzy wierzymy w Zmartwychwstanie	58
Krzyż.....	61
Ukazuje się.....	62
By adorować	65
Tak jakby to był Najświętszy Sakrament	68
Święto przaśników.....	73
Zgodnie z tym, co Pan polecił.....	73
W chwili wyprowadzania	74
Z powodu rzekomego pośpiechu	75
Nie było czasu,	77
Jedynie całkowite zaufanie i wiara.....	78
Do chwili przybycia do ziemi obiecanej	79
Noc paschalna.....	81
Jest to zjawisko	82
W naszych czasach.....	83

Człowiek wpada w otchłań	85
O krok od nocy grzechu	86
A jesteście również wezwani, aby czuwać	88
Czy aż do poranka?	89
Płonący ogień	91
Wielkie płomienie.....	91
Jako źródło energii.....	94
Oczyszcza	95
Jednak jest niemożliwa do zniesienia.....	96
Jak dym.....	97
Żar	101
Paschał.....	105
Dopiero co zapalony od nowego ognia.....	106
Zostaje podniesiony.....	106
<i>Światło Chrystusa</i>	107
Dla opowiedzenia	108
Życie,	109
By zapłonął.....	110
Aż do poranka	112
Śmierć jest zwyciężona.....	113
Zwyciężając śmierć	113
Chwała na wysokości Bogu	113
Alleluja	113
Woda	115
Do chrztu.....	117
Wyszedłszy z głębin.....	118
W chrzcielnicy	118
Ale również jako obmycie.....	119
Do pokropienia.....	119

Odnowienie przyrzeczeń chrztu	121
Wszyscy odnawiają swoje przyrzeczenia chrzcielne	121
Przez <i>Symbolum</i>	121
Posługując się formą dialogu	122
Powodowany Bożą sympatią	123
Na zakończenie.....	125

Izajasz.pl

POST

Post stanowi pierwsze i rzeczywiste przygotowanie do Paschy. Myślmy zarówno o czterdziestu dniach pobytu Jezusa na pustyni, jak i o czterdziestu latach wędrówki ludu izraelskiego do Ziemi Obiecanej oraz o innych wydarzeniach biblijnych mówiących o poście przygotowującym do zbawczych wydarzeń.

Jest niemal niemożliwe

nakładać na wszystkich taki sam rodzaj postu. Gdy mówimy o „poście” w kontekście Wielkiego Postu i Triduum Sacrum zazwyczaj myślimy o postępowaniu indywidualnym, o pobożności osobistej, niemal prywatnej. Jednakże tak nie jest. Kościół zaprasza nas do przeżywania postu wspólnotowo – eklezyjalnie. Oczywiście nie można nakładać tej samej diety na ludzi różnej kultury czy w różnym wieku. Jednak nie tyle interesuje nas rodzaj diety, ile raczej aspekt wspólnotowy. To wielkopostne umartwienie zespala nas, jako lud Boży, który jest zjednoczony w jednej wierze i prawdzie. Musimy wrócić do Boga, nie tylko każdy z osobna, ale także jako wspólnota wierzących. Niejedno wydarzenie z Pisma Świętego stanowi przyczynek do podejmowania wspólnego postu.

W Księdze Sędziów (Sdz 20) Izraelici wyruszają do walki z rozkazu Pana przeciw swym braciom Benaminitom, gdyż ci ostatni ukrywali u siebie zabójców. Jednak Beniaminici

pokonali Izraelitów. Zatem ci, przed rozpoczęciem kolejnej bitwy, pościli przez cały dzień⁶ i pytali Boga, jak powinni postąpić. Pan polecił im znów walczyć, gdyż tym razem zwyciężą.

W Księdze Samuela (1 Sm 7) Izraelici umieścili Arkę Przymierza na honorowym miejscu w Kiriath-Jearim i do strzeżenia jej wyznaczyli Eleazara, którego w tym celu wyświęcili. Mijały lata i z czasem zapomniano o Arce, a zaczęto gromadzić bożki. Kiedy Filistyni skutecznie pokonywali Izraelitów, ci znów wołali do Pana. Z polecenia Samuela usunięto posążki Baala i Asztarty, a wszyscy wspólnie pościli przez cały dzień⁷, Samuel zaś złożył za nich ofiarę. Tak oczyszczeni Izraelici pobili Filistynów.

Ta sama księga (1 Sm 31) opisuje jak Saul i jego trzech synowie zginęli jednego dnia podczas bitwy przeciw Filistynom. Ci potraktowali ich ciała jako trofea. Izraelici, po odzyskaniu z rąk nieprzyjaciół zwłok swego króla i jego synów urządzili im pogrzeb i wspólnie pościli przez siedem dni⁸. Wiadomo, że zgodnie z Prawem (Lb 19), ten kto dotknął zwłok jest nieczysty przez siedem dni. Do oczyszczenia nie jest wymagany żaden post, ale obmycie w trzecim i siódmym dniu wodą oczyszczenia. Woda ma zawierać popiół czerwonej krwi bez skazy, na którą jeszcze nie wkładano jarzma (por. Lb 19,2), złożonej w ofierze według ści-

⁶ Sdz 20,26: *Wówczas wszyscy Izraelici i cały lud udali się do Betel, gdzie płacząc trwali przed Panem i dnia tego pościli aż do wieczora, składając ofiary całopalne i ofiary biesiadne przed obliczem Pana.*

⁷ 1 Sm 7,6: *Zgromadzili się w Mispa i czerpali wodę, którą rozlewali przed Panem. Pościli również w tym dniu, tam też wołali: „Zgrzeszyliśmy przeciw Panu”. Samuel sprawował sądy nad Izraelitami w Mispa.*

⁸ 1 Sm 31,13: *Wzięli potem ich kości i pogrzebali pod tamaryszkiem w Jabesz. Pościli potem przez siedem dni.*

śle określonego i niezbyt prostego do wypełnienia rytuału. Być może post Izraelitów był rozumiany zastępczo w miejsce obmycia tymi wyjątkowymi popiołami, których nie można było zdobyć w tamtym miejscu i to jeszcze w czasie wojny.

W Księdze Kronik (2 Krn 20) Jozafatowi, królowi Judy, zagrozili wrody Moabici, Ammonici i Meunici chcący doprowadzić do wojny. Nakazał on więc post w całej Judei⁹ i błagał Pana, by mu przyszedł z pomocą. A Pan go wysłuchał.

W Księdze Ezdrasza (Ezd 8) kapłan-pisarz Ezdrasz, posłany przez Cyrusa, króla perskiego do Jerozolimy, w celu odbudowy świątyni, zamiast prosić króla o ochronę na czas podróży w postaci sił zbrojnych i jazdy, prosi o pomoc Pana i poleca wszystkim swoim ludziom pościć w tym celu. A Pan go wysłuchał¹⁰.

W Księdze Estery (Est 4) król perski Aswerus, który *panował od Indii aż do Etiopii nad stu dwudziestu siedmiu państwami* (Est 1,1) wydał dekret o eksterminacji Żydów w swoim królestwie. *A w każdym państwie, wszędzie, dokąd dekret króla i prawo jego dotarły, powstał wielki smutek wśród Żydów i posty, i płacz, i lament. Wór pokutny i popiół stanowiły postanie dla wielu* (Est 4,3). Estera, zanim rozpoczęła realizację planu mającego doprowadzić do ich ocalenia, nakazała wszystkim Żydom przebywającym w Suzie: *Pościćcie*

⁹ 2 Krn 20,3: *Przerażony Jozafat zwrócił się o pomoc do Pana. Ogłosił też post w całej ziemi judzkiej.*

¹⁰ Ezd 8,21–23: *I tam – nad rzeką Ahawą – ogłosiłem post, byśmy się umartwili przed Bogiem naszym, celem uproszenia od Niego szczęśliwej drogi dla nas, dla dzieci naszych i dla całego dobytku naszego. Wstydiłem się bowiem prosić króla o siłę zbrojną i jazdę, by w drodze nas ratowała od nieprzyjaciela; natomiast powiedzieliśmy królowi: «Ręka Boga naszego czuwa łaskawie nad wszystkimi, którzy do Niego się zwracają, a srogi gniew Jego kieruje się przeciw wszystkim, którzy od Niego odchodzą».*

za mnie, nie jedząc i nie pijąc przez trzy dni, ani w nocy, ani w dzień. Ja też i dziewczęta moje będziemy pościły podobnie (Est 4,16).

W Księdze Jeremiasza (Jr 36) prorok ma nadzieję, że Żydzi, gdy usłyszą jego słowa, odwrócą się od swego przewrotnego postępowania. *Zdarzyło się, że w piątym roku panowania Jojakima, syna Jozjasza, króla judzkiego, w dziewiątym miesiącu zwołano na post przed Panem cały lud Jerozolimy i cały lud, który przychodził z miast judzkich do Jerozolimy (Jr 36,9).*

W Księdze Jonasza (Jon 3,5) czytamy, że *uwierzyli mieszkańcy Niniwy Bogu, ogłosili post i oblekli się w wory od najstarszego do najmłodszego. Nawet król nawrócił się i wydał dekret nakazując, by pościli wszyscy mieszkańcy, a nawet bydło: Doszła ta sprawa do króla Niniwy. Powstał więc z tronu, zdjął z siebie płaszcz, przyobłókł się w wór i usiadł na popiele. Z rozkazu króla i jego dostojników zarządzono i ogłoszono w Niniwie co następuje: «Ludzie i zwierzęta, bydło i trzoda niech nic nie jedzą, niech się nie pasą i wody nie piją. Ludzie i zwierzęta niech przyobłoką się w wory. Niech żarliwie wołają do Boga! Niech każdy odwróci się od swojego złego postępowania i od nieprawości, którą [popętnia] swoimi rękami. Kto wie, może się zwróci i ulituje Bóg, odstąpi od zapalczywości swego gniewu, i nie zginiemy?» Zobaczył Bóg ich czyny, że odwrócili się od złego postępowania. I ulitował się Bóg nad niedolą, którą postanowił na nich sprowadzić, i nie zesłał jej (Jon 3,6–10).*

W Księdze Joela (Jl 2,12–18) cały lud Izraela wezwany został do podjęcia wspólnego postu: *nawróćcie się do Mnie całym swym sercem, przez i płacz, i lament (Jl 2,12). Na Syjonie dmijcie w róg, zarządźcie święty post, ogłoszcie uroczyste zgromadzenie (Jl 2,15).*

W Dziejach Apostolskich (Dz 13,1–3) wspólnota w Antiochii Syryjskiej posyła Barnabę i Pawła do pracy misyjnej po uprzednio podjętym wspólnym poście i modlitwie.

Te przykłady z Pisma Świętego dotyczące wspólnotowego przeżywania postu ukazują jego wymiar społeczny i eklesjalny. Oczywiście w dzisiejszych czasach nie tyle kładzie się nacisk na to, co należy jeść lub nie, ale raczej dąży się do pewnej równowagi pomiędzy duchowym bogactwem wspólnotowego postu i tego, który wynika z potrzeby jednostki, choć Kościół określa pewne zasady postne, do zachowania których zobowiązani są wierzący. Dobrze jednak wiemy, że choć różnorodna może być praktyka postna zależnie od potrzeb i możliwości indywidualnych, to wsparciem jest świadomość zjednoczenia przez to, że pościmy wszyscy razem.

Z taką różnorodnością dobrego jedzenia

i tradycji kulinarnych, które zawsze charakteryzowały różne kultury świata, naturalnie także sposób poszczenia związany jest ze zwyczajami odróżniającymi poszczególne kraje. Aby zadośćuczynić tej różnorodności Prawo Kanoniczne odsyła do poszczególnych Konferencji Episkopatów, podając jednak pewne podstawowe zasady: *Wstrzemięźliwość od spożywania mięsa lub innych pokarmów, zgodnie z zarządzeniem Konferencji Episkopatu, należy we wszystkie piątki całego roku, chyba że w danym dniu przypada jakaś uroczystość. Natomiast wstrzemięźliwość i post obowiązują w środę popielcową oraz piątek Męki i Śmierci Pana naszego Jezusa Chrystusa*¹¹. Wyróżnia się zatem „wstrzemięźliwość” od spożywania pokarmów mięsnych oraz „post”, który jest ogra-

¹¹ KPK 2521.

niczeniem ilości pokarmu w ogóle. Dalej, zgodnie z Prawem Kanonicznym, do wstrzemięźliwości (od mięsa lub innym pokarmów, zależnie od zalecenia Konferencji Episkopatu), *są zobowiązane osoby, które ukończyły cztertnasty rok życia*¹², podczas gdy *prawem o poście są związane wszystkie osoby pełnoletnie, aż do rozpoczęcia sześćdziesiątego roku życia*¹³.

Mówiąc o Świętym Triduum, dokument *Paschalis sollemnitatis*¹⁴ przypomina, że „w ciągu dwóch pierwszych dni Triduum trwa święty post paschalny, kiedy to zgodnie z pierwotną tradycją Kościoła pości, ponieważ „Oblubieniec został zabrany”¹⁵ Zatem mówi się o poście także w odniesieniu do dwóch pierwszych dni Triduum. Ale o jakie dwa dni chodzi, skoro pierwszy dzień Triduum, Wielki Czwartek, rozpoczyna się wieczorem? Odpowiedź daje tradycja starożytnego Kościoła, zgodnie z którą „oblubieniec został odebrany”. Ale, gdy oblubieniec zmartwychwstaje będzie święto, więc post kończy się wraz z celebracją Zmartwychwstania. Innymi słowy, zgodnie ze starożytną tradycją post, zwany świętym, przedłuża się aż do Wielkiej Soboty włącznie. Konstytucja o liturgii świętej *Sacrosanctum Concilium* zachęca do postu i wstrzemięźliwości takimi słowami, które cytuje również *Cæremoniale Episcoporum*: *Niech nienaruszony zostanie post paschalny, który wszędzie należy zachowywać w Wielki Piątek, dzień męki i śmierci Pańskiej, a w miarę możliwości przedłużyć go nawet na Wielką Sobotę, aby dzięki*

¹² KPK 2522.

¹³ tamże.

¹⁴ List okólny o przygotowaniu i obchodzeniu świąt paschalnych Kongregacji Kultu Bożego z 16 stycznia 1988 r.

¹⁵ PS 39; Tertulian, *De ieiunio adversus psychicos*, 2 et 13, *Corpus Christianorum* II, s. 1271.

temu wierni z podniesionym i otwartym sercem doszli do radości Niedzieli Zmartwychwstania¹⁶.

Pojawia się w tym miejscu pewien problem matematyczny. Przede wszystkim dobrze jest pamiętać, że okres czterdziestu dni postu nie pokrywa się dokładnie z okresem Wielkiego Postu, gdyż ten ostatni kończy się, ściśle mówiąc, wraz z rozpoczęciem Triduum Paschalnego, czyli w Wielki Czwartek, podczas gdy post najlepiej, jeśli trwa do Wielkiej Soboty. Nie chodzi tu jednak tylko o różnicę dwóch dni. Jeśli zaczynamy pościć w Środę Popielcową i zliczamy dni aż do Wielkiej Soboty, zobaczymy, że ten „czterdziestodniowy post” trwa w rzeczywistości 46 dni! Jednak bez obaw, ratują nas niedziele. Faktycznie w niedzielę się nie pości, gdyż jest ona Paschą tygodnia – także niedzielą Okresu Wielkiego Postu. W rzeczywistości nie istnieje coś takiego jak wielkopostna niedziela, są tylko niedziele Okresu Wielkiego Postu. Po odjęciu tych sześciu niedziel, mamy nasze kanoniczne czterdzieści dni.

Sama myśl o konieczności postu

u niektórych może wywołać głód. Jak za dotknięciem czarodziejskiej różdżki słowo „post” natychmiast wywołuje u nich wilczy apetyt.

Wychowanie i przyzwyczajenie sięgające okresu dzieciństwa pełni znaczącą rolę. Dziewczynka, dla której już od najwcześniejszego dzieciństwa jedzenie jest niezmiennie związane z uczuciem, w pewnym momencie stając się dorosłą, może matką lub babcią, będzie nadal utożsamiać jedzenie

¹⁶ Por. CE (*Cæremoniale Episcoporum*), 295; Sobór Watykański II, *Konstytucja o liturgii świętej*, 110.

z uczuciem. Położy przed swoimi wnukami przysmaki dopiero co wyjęte z pieca, a jeśli jej „skarbów” nie będą chcieli jeść, może dlatego, że w tej chwili nie są głodne, będzie uważała, że odsuwają się od niej. Dziecko, które od małego, za każdym razem, gdy było grzeczne, dostawało cukierka, lub loda, lub to, co najbardziej lubiło, stając się dorosłym, za każdym razem, gdy będzie odczuwało brak uczucia, zrekompensuje sobie ten brak za pomocą jedzenia, gdyż wydaje mu się, że uczucie jest tym samym co cukierek, lód lub inna ulubiona potrawa. I przeciwnie, ten kto został wychowany, by jeść w sposób wyważony, czyli w równym stopniu z konieczności jak i dla przyjemności, jako dorosły będzie umiał zachować pewien dystans i rozsądnie smakować dóbr doczesnych.

Post chrześcijanina nie ma na celu skorygowania błędnych zachowań z dzieciństwa. Nie jest to także surowa dyscyplina, rodzaj współzawodnictwa z samym sobą, na zasadzie „zobaczymy, czy jestem w stanie jeść mniej”, ani pogańskie samopoświęcenie, gdy pozbawiamy się czegoś, aby otrzymać za to nagrodę, ani też dobry sposób stracenia paru kilogramów. Wszystkie te powody poszczenia są przejawem próżności. Post chrześcijański natomiast jest po prostu zewnętrznym ćwiczeniem, które ma na celu osiągnięcie wewnętrznej wolności. A gdy chodzi o święty post, to motywacja jest zawsze równoznaczna z jego celem – by być wolnym dla Boga.